Şermin Yaşar Dedemin Bakkalı Kitap Özeti ve Konusu (PDF)

Dedemin Bakkalı, büyüyünce ne olacağı sorusuna cevap arayan bir çocuğun dedesinin dükkânında çıraklığa başlamasıyla gelişir. Şermin Yaşar, kendi çocukluk anılarından yararlanarak küçük bir bakkalı mesleklerin, paranın ve yetişkin davranışlarının sorgulandığı bir yere dönüştürür. Kitap, tek bir maceranın peşinden gitmek yerine, aynı anlatıcının yaşadığı birbirine bağlı olayları bir araya getirir.

Kitap Künyesi

Bu özet, ilk kez Kasım 2016'da yayımlanan Dedemin Bakkalı'nın tamamını konu alır. Ayrı bir kitap olan Dedemin Bakkalı–Çırak ile birleştirilmemiştir. Künyedeki yıl ilk yayım tarihidir; kesin yazılma tarihi olarak düşünülmemelidir. Yayınevinin sonraki kapak ve baskı seçenekleri eserin ilk yayımlandığı yılı değiştirmez.

Kitap Adı	Dedemin Bakkalı
Yazarı	Şermin Yaşar
Orijinal Adı	Dedemin Bakkalı
Orijinal Dili	Türkçe
Yazıldığı Yıl	2016
Türleri	Anı esintili çocuk öyküsü, mizah
Ana Karakterler	Çocuk anlatıcı, bakkal dedesi, kahveci dedesi
Olay Yeri	Köy, dedenin bakkalı, köy kahvesi, aile evi
Olay Zamanı	Anlatıcının çocukluk yılları, özellikle yaz tatilleri

Konusu Nedir?

Dedemin Bakkalı'nın konusu, meraklı bir çocuğun bakkal çıraklığı sırasında geliştirdiği fikirlerle yetişkinlerin alışkanlıkları arasında yaşanan çatışmadır. Çocuk, müşterileri memnun

etmeyi, dükkânı büyütmeyi ve ihtiyaç sahiplerine yardım etmeyi ister. Ancak kendisine mantıklı gelen çözümler, büyükler tarafından çoğu zaman yaramazlık ya da işe karışmak olarak değerlendirilir.

Bakkal bu nedenle yalnızca ürün satılan bir yer değildir. Çocuk burada çalışmanın ne demek olduğunu, bir fikri anlatmanın her zaman kabul ettirmek anlamına gelmediğini ve iyi niyetin tek başına doğru sonuç doğurmadığını görür. Yaşadıklarını, yetişkinlerle iletişim kurarken dikkat etmesi gerektiğini düşündüğü konuları yazdığı bir defterde toplar.

Kısa Özeti

Çevresindeki insanların mesleklerini inceleyen çocuk anlatıcı, sonunda bakkallığın kendisine uygun olduğuna karar verir ve dedesinin yanında çalışmaya başlar. Temizlik yapmak, rafları düzenlemek ve müşterilerle ilgilenmek ilk görevleridir. Kısa sürede yalnızca verilen işleri yapmakla yetinmez; yeni içecekler hazırlamaya, satışları hızlandırmaya ve dükkânda değişiklikler yapmaya girişir.

Vişneli soda denemesi, önceden hazırlanan çekirdek paketleri ve müşteriler için düşündüğü başka yenilikler beklediği karşılığı bulmaz. Yoksullara yardım etme ve hastalara ilaç verme girişimleri de yeni sorunlara yol açar. Her olaydan sonra büyüklerin sözleriyle davranışları üzerine düşünür. Çocukluk deneyimleri, on maddelik bir iletişim rehberinin ve ileride yazarlığa yönelen anlatıcının hatıralarının parçası hâline gelir.

Detaylı Özeti

Çocuk anlatıcı, karşılaştığı yetişkinlerin kendisine büyüdüğünde hangi mesleği seçeceğini sormasından bıkmıştır. Bu soruya vereceği hazır bir cevabı yoktur. Bunun üzerine yakınındaki insanların yaptıkları işleri incelemeye başlar. Ev işleriyle uğraşan annesinin ve çalıştıktan sonra yorgun dönen babasının hayatı ona çekici gelmez. Öğretmenlik ve başka meslekler üzerinde de düşünür. Dedesinin bakkalı ise hem hareketli hem de eğlenceli görünür: İnsanlar gelir gider, dükkânda yiyecekler bulunur ve kasaya sürekli para girer.

Bakkal olmak için büyümeyi beklemek istemez ve dedesine çırak olmayı teklif eder. Fakat işe başlayınca düşündüğü gibi hemen tezgâhın başına geçemez. Önce dükkânı süpürmek, tezgâhı temizlemek, rafları kontrol etmek ve biten ürünleri yerleştirmek gerekir. Çöpleri boşaltmak, kâğıttan külah hazırlamak ve müşterinin istediğini getirmek de görevleri arasındadır. Çocuk, dükkânın küçük ayrıntılarını öğrenirken büyüklerin kendisini nasıl çalışmaya yönlendirdiğini de gözlemlemeye başlar.

Bir gün topladığı kutuların arasında bozuk para bulur. Dedesi bu parayı alabileceğini söyler. Sonraki günlerde aynı ümitle kutuları daha dikkatli toplasa da yeniden para bulamaz. İlk seferde paranın oraya bilerek bırakılmış olabileceğini düşünür. Böyle olaylar, yetişkinlerin davranışlarını kaydedeceği bir defter tutmasına yol açar. Defter, karşılaştığı her anlaşmazlıkla birlikte yeni gözlemlerle dolar.

Çıraklık ilerledikçe bakkalın işlerini geliştirme isteği artar. Kendisine göre her müşterinin ihtiyacına uygun bir ürün bulunmalıdır. Gazozu fazla asitli bulan, maden suyunu da istemeyen bir müşteri, onu farklı bir içecek hazırlamaya yöneltir. Vişne suyu ile maden suyunu karıştırarak beğendiği yeni bir tat elde eder. Bu içeceğin çok satılacağını, belki dükkânı bile büyütebileceklerini düşünür.

Buluşunu anlatmak için dedesinin dönmesini bekler. Daha sonra köy kahvesine giderek iki dedesine de fikrini açar. Ancak beklediği heyecanla karşılaşmaz. Bakkal dedesi içecekleri şişeyle sattıklarını, kahveci dedesi de malzemeleri ayrı ayrı satmanın daha kazançlı olacağını söyler. Çocuk, güzel bulduğu bir fikri neden kimseye kabul ettiremediğini anlamaya çalışırken dükkânı yalnız bıraktığı için de azar işitir.

Satışları kolaylaştırmak için düşündüğü başka bir çözüm, çekirdekleri müşteriler gelmeden önce kâğıt külahlara doldurmaktır. Böylece özellikle kalabalık zamanlarda daha hızlı hizmet verebilecektir. Fakat müşteriler hazır paketleri almak yerine çekirdeğin gözlerinin önünde doldurulmasını ister. Hazırladığı işi yeniden yapmak zorunda kalır. Müşterilerin düşüncelerini öğrenmek için kâğıtlar dağıttığında da beklediği öneriler yerine kendisi hakkındaki şikâyetlerle karşılaşır.

Bakkalda bulunmak, bütün gün yiyeceklere yakın olmak demektir. Çocuk şeker, tuzlu yiyecek ve gazoz arasında gidip gelir. Yediklerini gizlemeye çalışsa da geride bıraktığı ambalajlar onu ele verir. Dedesine kızdığında kahveci dedesinin yanına gider. Burada derdini anlatıp anlaşılmayı beklerken çoğu zaman daha rahat bir tavırla karşılaşır. Sonunda yine bakkala döner ve yeni düşünceler geliştirmeyi sürdürür.

Yazın dükkâna dondurma gelmesi köyde heyecan yaratır. Elektrikler kesilince dondurmaların erimemesi için başka bir yerde korunması gerekir. Çocuk bu sırada mumlara olan ihtiyacın artacağını düşünerek fiyatı yükseltmeye girişir. Beklediği satış gerçekleşmez ve dedesinin itirazıyla karşılaşır. Başka bir sefer müşterilere hoş bir sürpriz yapmak için ambalajlı ürünlerin içine iyi dilekler bırakır. Ancak paketlerin açılmış olması müşterileri rahatsız eder; yardım etmek isterken yeni şikâyetler doğurur.

Bir anne, çocuğunun dükkândan istediği yiyecekleri sağlıksız bulup satın almak istemeyince anlatıcı yeni bir fikir geliştirir. Bakkalda ev yapımı ürünler de bulunabileceğini düşünür. Komşulardan turşu ve tarhana gibi yiyecekler toplar, halasına kurabiye yaptırır. Kendi hazırladığı bu yeniliğin de dükkânın yerleşmiş düzeni içinde kolayca kabul edilmediğini görür. Dedesinin tepkisi, onu bir kez daha hevesiyle yetişkinlerin kuralları arasında bırakır.

Bazı girişimlerinin amacı daha çok para kazanmak değil, insanlara yardımcı olmaktır. Telefonla uzaktaki sevgilisiyle konuşan bir müşteriye jeton konusunda kolaylık sağlar. Parası olmayanlara yiyecek verir; fakat bu yiyeceklerin bedelini başka birinin hesabına yazması yeni bir anlaşmazlık çıkarır. Yardım göndermek için arkadaşlarının yiyeceklerini toplamaya yönelmesi de aynı hareketli düşünce dünyasının bir parçasıdır. Çocuk, kendince çözüm bulurken yaptığı işin başkaları üzerindeki sonuçlarıyla karşılaşır.

Bir müşterinin tuz ruhu istemesini kelimelerin gündelik anlamıyla yorumlayıp yemek tuzu göndermesi, dükkândaki yanlış anlaşılmaların başka bir örneğidir. Anlatıcı, duyduğu sözlere kendi mantığıyla cevap verir. Büyükler ise onun ne düşündüğünü dinlemeden sonuç üzerinden tepki gösterir. Bu karşılaşmalar, defterindeki yetişkinlerle iletişim kurallarını çoğaltır.

İnsanlara yardım etme isteği, hastalıklarından yakınan müşterilere ilaç vermesine kadar uzanır. Evdeki ilaçlarla başkalarının derdini çözebileceğini düşünür. Bir süre sonra şikâyetlerini anlatan kişiler bakkala gelmeye başlar. Köy doktorunun bu durumu öğrenmesiyle yaptığı iş ortaya çıkar. Dedesi kızar; doktor da ilaç verme işinin onun verebileceği bir karar olmadığını anlatır. Okuyup doktor olması söylenince çocuk, asıl isteğinin yazar olmak olduğunu belirtir.

Çevresindekiler bu isteğini de hemen ciddiye almaz. Anlatı, çocuğun küçük dükkândaki deneyimlerinin zamanla hatıralara dönüşmesine uzanır. Başarısız buluşlar, azarlar, yardım girişimleri ve yanlış anlaşılmalar artık anlatılacak olaylar olmuştur. Büyüyüp yazarlığa yöneldiğinde, çocukken sürekli kendisini sorgulayan büyüklerin bu kez başarısını sahiplenmesine tanık olur.

Karakterleri

Dedemin Bakkalı karakterleri, çocuk anlatıcının ilişki kurduğu aile üyeleri ve dükkâna gelen insanlardır. Kişiler uzun hayat hikâyeleriyle tanıtılmaktan çok, anlatıcının fikirlerine verdikleri cevaplar ve gündelik davranışlarıyla belirginleşir.

Ana Kahramanlar

Çocuk anlatıcı meraklı, girişken ve yenilik arayan biridir. Bir işi neden o şekilde yaptıklarını sorgular, başka yollar denemek ister. Bazen yardımseverliği, bazen de kendi fikrine fazla güvenmesi başını derde sokar. Olayları onun gözünden dinlediğimiz için, yetişkinlerin normal bulduğu davranışlar farklı bir görünüm kazanır.

Bakkal dedesi, dükkânın alışılmış düzenini sürdürmek ister. Torununun denemelerine sık sık itiraz eder ve sorumluluğu kendisine ait olan işlere izinsiz karışılmasından hoşlanmaz. Kahveci dedesi daha rahat bir tavra sahiptir. Anlatıcının ona sığınması, iki dedeyle kurduğu ilişkinin farklılığını gösterir.

Yan Kahramanlar

Anne ve baba, çocuğun meslek seçimi üzerine düşündüğü ilk yetişkinlerdir. Hala, komşular ve köyde yaşayan diğer insanlar, yeni ürün ya da yardım fikirlerinin içinde yer alır. Müşterilerin farklı talepleri de her seferinde başka bir olayın başlamasına neden olur.

Doktor, ilaç verme girişiminin sınırını ortaya koyan kişidir. Bakkala gelen hastalar, içecek arayan müşteriler ve alışveriş yapan aileler ise anlatının tek bir karşıt karakter etrafında kurulmadığını gösterir. Çocuğun karşılaştığı güçlükler farklı insanların beklentilerinden doğar.

Ana Fikri ve Temaları

Dedemin Bakkalı'nın ana fikri, çocukların düşüncelerini dinlemenin ve olaylara onların bulunduğu yerden bakmanın önemidir. Anlatıcının fikirleri her zaman uygulanabilir değildir; ancak onları yalnızca yaramazlık saymak, çocuğun neyi çözmeye çalıştığını görmeyi engeller. Kitap, bu anlaşılma ihtiyacını mizahla görünür kılar.

Yaratıcılık, girişimcilik, aile ilişkileri ve yardımseverlik öne çıkan temalardır. Bunun yanında iyi niyet ile sorumluluk arasındaki fark da önemlidir. Özellikle ilaç olayı, birine yardımcı olmak istemenin gereken bilgiye sahip olmakla aynı şey olmadığını gösterir. Metin, çocuğun bütün davranışlarını doğru ilan etmek yerine, onun düşünme biçimiyle yetişkinlerin kuralları arasındaki mesafeyi açığa çıkarır.

Teknik ve Edebi Analiz

Eserin belirleyici anlatım özelliği birinci kişi bakışıdır. Çocuk anlatıcı yaşadıklarını doğrudan aktarır; okurla konuşur, sorular sorar ve büyüklerin cevapları üzerine yorum yapar. Böylece dışarıdan küçük görünen olaylar, onun hayal kırıklığı ya da heyecanıyla birlikte anlatılır.

Yapı, büyük bir çatışmanın adım adım çözülmesinden çok, bakkal çevresinde gelişen olaylara dayanır. Yeni fikir, deneme, beklenmedik sonuç ve yetişkinlerin tepkisi birçok bölümde farklı biçimlerde tekrarlanır. Defterde biriken iletişim notları bu olaylar arasında bağ kurar.

Mizah; kelimelerin farklı anlaşılmasından, yetişkinlerin tutarsızlığından ve çocuğun kendinden emin düşünceleriyle sonuçlar arasındaki farktan doğar. Konuşma diline yakın anlatım, diyaloglar ve Mert Tugen'in çizimleri bu bakışa eşlik eder. Anılardan yararlanılması esere kişisel bir zemin kazandırır; yine de her ayrıntıyı yazarın hayatıyla bire bir aynı saymak yerine anlatının kendi içindeki çocuk sesini izlemek daha açıklayıcıdır.

Kaynak: https://el-kitap.org/kitap-ozetleri/sermin-yasar-dedemin-bakkali-kitap-ozeti-ve-konusu/